

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2008

Södertörns brandförsvarsförbund

Mars 2009

Jan Nilsson

Åsa Sandgren

Frida Enocksson

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Revisionsfråga och metod	4
3	Granskningsresultat.....	5
3.1	Förvaltningsberättelse.....	5
3.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	5
3.1.2	Investeringsredovisning	7
3.1.3	Driftredovisning.....	7
3.1.4	Balanskrav	8
3.1.5	God ekonomisk hushållning	9
3.2	Resultaträkning.....	9
3.3	Balansräkning	10
3.4	Finansieringsanalys	11
3.5	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper.....	12
3.6	Intern kontroll	13

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Vi instämmer i kommunalförbundets bedömning av att balanskravet för 2008 inte har uppfyllts. Årets resultat är 1 223 tkr, men efter att hänsyn tas till realisationsvinster på 1 534 tkr blir det justerade resultatet vid avstämning mot balanskravet -311 tkr. Reglering av det negativa resultatet ska, enligt gällande regelverk, ske inom tre år. Detta är kommenterat under en särskild rubrik i förvaltningsberättelsen och särskild not kring avstämning av balanskravet.

Vi instämmer vidare i kommunalförbundets bedömning av att resultatet i årsredovisningen inte är förenligt med förbundets finansiella mål kring god ekonomisk hushållning, eftersom balanskravet inte uppfylldes 2008. När det gäller verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning, som sammanfaller med inriktningsmålen, kan vi konstatera att ett aktivt arbete har skett under året inom samtliga målområden. Måluppfyllelsen finns kommenterad under en särskild rubrik i årsredovisningen.

Vidare har vi granskat statusen på den interna kontrollen, via en uppföljning av återrapportering av plan för intern kontroll samt en stickprovsmässig granskning av verifikationsmaterialet.

Vi bedömer att verifikationsmaterialet håller en god standard samt att periodisering av kostnader och intäkter sker på ett tillfredställande sätt.

En återrapportering av planen för intern kontroll 2008 kommer att ske på direktionens sammanträde 2009-03-20. Enligt fastställt regelverk ska återrapportering av planen ske på direktionens februarisammanträde, bl a för att materialet ska vara tillgängligt vid bokslutsgranskningen. Enligt uppgift har endast marginella avvikelser noterats vid de genomförda kontrollerna.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Den kommunala redovisningslagen (KRL) gäller fr o m 1998 och reglerar extern-redovisningen. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering. Förbundsdirektionen ansvarar enligt kommunallagen för årsredovisningen.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upp-rättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen som sker utifrån ett väsent-lighets- och riskperspektiv skall besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande.

Med rättvisande räkenskaper avses fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- Resultaträkning
- Finansieringsanalys
- Balansräkning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt förbundets ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som förbundsdirektionen beslutat om.

Vidare har vi granskat statusen på den interna kontrollen, via en uppföljning av återrapportering av plan för intern kontroll samt en stickprovsmässig granskning av verifikationsmaterialet.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

3.1 Förvaltningsberättelse

I KRL kap 4 framgår det att kommunalförbundet skall upprätta en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen skall innehålla:

- *en översikt över utvecklingen av kommunalförbundets verksamhet (KRL 4:1)*
- *särskilda upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro (KRL 4:1 a)*
- *samlad redovisning av kommunförbundets investeringsverksamhet (KRL 4:2)*
- *en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3)*
- *en redovisning av hur det negativa resultatet skall regleras (KRL 4:4)*
- *en utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning (KRL 4:5)*
- *sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 skall också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1)*

3.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- Obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- Sådana förhållanden, som inte skall redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin

- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- Annat av betydelse för styrning och uppföljning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen bedöms ge en rättvisande bild. Till de uppgifter som redovisas i balans- och resultaträkning, finns kompletterande uppgifter som är viktiga för bedömning av förbundets ekonomi och ställning. Detta i form av soliditetsutveckling under en femårsperiod. Förvaltningsberättelsen innehåller även andra finansiella nyckeltal, såsom likviditetsmått. Vidare finns information i förvaltningsberättelsen om pensionsmedelsförvaltningen samt en beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper.

Händelser av väsentlig betydelse. I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av viktiga händelser under året. Utifrån den kunskap vi har om förbundets verksamhet, via direktionsprotokoll m m, bedöms väsentliga händelser under året kommenterade i förvaltningsberättelsen.

Förväntad utveckling (framtidsperspektivet). Av förvaltningsberättelsen framgår den förväntade utvecklingen inom olika områden, bl a under rubriken samordnade resurser ger effektivare räddningstjänst. Redovisade inriktningsmål för 2008 till 2010 ger vidare en bild av den, utifrån förbundsperspektiv, önskvärda framtida utvecklingen.

Väsentliga personalförhållanden. Den personalekonomiska redovisningen innehåller uppgifter om väsentliga personalförhållanden, bl a i form av personalsammansättning, lönekostnadsstatistik, chefförsörjningsprogram, rekrytering och mångfald. Statistik över sjukfrånvaron redovisas vidare i enlighet med reglerna i KRL.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av kommunalförbundets verksamhet. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Information om mål och -uppfyllelse redovisas i förvaltningsberättelsen, utifrån de inriktningsmål som gäller för perioden 2008 till 2010. Av redovisningen framgår att förbundet arbetar aktivt med samtliga mål.

I förvaltningsberättelsen finns vidare en översiktlig beskrivning av hur förbundet arbetar med styrning och ledning samt uppföljning och kontroll. Detta kopplat till den funktionsinriktade organisationen.

3.1.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunalförbundets totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och finansieringsanalysen
- Jämförelse med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen är avstämd mot bokföringen. Redovisningen ger en samlad bild av förbundets totala investeringsverksamhet. Posten nettoinvesteringar överensstämmer med motsvarande uppgifter i balansräkning och finansieringsanalys. Jämförelse görs på totalnivå med föregående år.

Övergripande kommentarer till investeringsutfallet finns i förvaltningsberättelsen.

3.1.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- Samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- Jämförelse med tidigare år görs

- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till direktionens budget.

Driftredovisningen är på övergripande nivå avstämd mot bokföringen. Redovisningen ger en samlad bild av utfallet i förhållande till fastställd driftbudget (samtliga funktioner inkl finansiering). Kostnader och intäkter är i allt väsentligt rätt periodiserade (avsnitt 4).

Kommentarer till budgetutfallet finns på övergripande nivå.

Jämförelser görs med tidigare år och analyser sker i förvaltningsberättelsen i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

3.1.4 Balanskrav

Vi har granskat:

- Kommunalförbundets bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- Om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- Om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- Om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall direktionen har beslutat att en sådan reglering inte skall ske.

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunalförbundets bedömning av att balanskravet för 2008 inte har uppfyllts. Årets resultat är 1 223 tkr, men efter att hänsyn tas till realisationsvinster på 1 534 tkr blir det justerade resultatet vid avstämning mot balanskravet -311 tkr. Reglering av det negativa resultatet ska, enligt gällande regelverk, ske inom tre år. Detta är kommenterat under en särskild rubrik i förvaltningsberättelsen och särskild not kring avstämning av balanskravet.

3.1.5 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för direktionens finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för direktionens verksamhetsmål som är av betydelse god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer vidare i kommunalförbundets bedömning av att resultatet i årsredovisningen inte i är förenligt med förbundets finansiella mål kring god ekonomisk hushållning, eftersom balanskravet inte uppfylldes 2008. När det gäller verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning, som sammanfaller med inriktningsmålen, kan vi konstatera att ett aktivt arbete har skett under året inom samtliga målområden. Måluppfyllelsen finns kommenterad under en särskild rubrik i årsredovisningen.

3.2 Resultaträkning

Resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året (KRL 5:1)

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild över årets resultat, som uppgår till +1 223 tkr.

Resultaträkningen är uppställd i tillämpliga delar enlighet med KRL (vissa poster enligt lagens uppställning är ej tillämpligt för kommunalförbund). Noter finns i tillräcklig om-

fattning och ger bra information om vilka intäkts- respektive kostnadsposter som har förändrats mellan åren.

Resultaträkningen bedöms i allt väsentligt vara rätt periodiserat, enligt genomförd periodiseringskontroll (avsnitt 3.6).

3.3 Balansräkning

Balansräkningen skall i sammandrag redovisa kommunalförbundets samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen (KRL 5:2).

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är i allt väsentligt uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Bilagor/specifikationer till huvudboken finns i tillräcklig omfattning. Bilagornas standard är i huvudsak god, men en kronologisk struktur utifrån kontoklass bör eftersträvas (underlagsmaterial/specifikationer).

Vi bedömer att tillgångarna, avsättningarna och skulderna i allt väsentligt existerar, är fullständigt redovisade och rätt värderade samt i allt väsentligt rätt periodiserade.

I samband med granskning av delårsrapporten lämnade vi otydliga och delvis felaktiga rekommendationer, vilket föranledde att förbundet ändrade redovisningsprincip för i förtid fakturerade intäkter. I samband med granskning av årsredovisningen konstaterade vi att tidigare redovisningsprincip är riktig, eftersom fakturering av t ex första kvartalets kommunbidrag ur likviditetssynpunkt måste ske i december året innan och därför inte kan senareläggas till efter årsskiftet. Utifrån ett väsentlighetsperspektiv har ändring av redovisningsprincip gjorts avseende kommunbidraget i årsredovisningen, men inte i bokföringen. Valet av redovisningsprincip har i detta fall ingen resultatpåverkan.

3.4 Finansieringsanalys

I finansieringsanalysen skall kommunalförbundets finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas (KRL 7:1)

Vi har granskat att:

- Finansieringsanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Finansieringsanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att finansieringsanalysen, som numera benämns kassaflödesanalys i gällande normgivning, redovisar kommunalförbundets finansiering och investeringar.

Överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen och alla poster kan enkelt härledas från övriga delar i årsredovisningen. Noter till finansieringsanalysen finns i tillräcklig omfattning.

3.5 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

... Om avvikelser görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ på det kommunala området, skall upplysning om detta och om skälen för avvikelsen lämnas i en not (KRL 1:3).

... Resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen får kompletteras med upplysningar i noter. I så fall skall hänvisning göras vid de poster i resultaträkningen, balansräkningen till vilka upplysningarna hänför sig (KRL 3:2).

... Extraordinära intäkter och kostnader skall specificeras till storlek och art i en not (KRL 5:5).

... Om principerna för värdering, klassificering eller indelningen i poster eller delposter ändrats, skall posterna för det närmast föregående räkenskapsåret räknas om ... Om det finns särskilda skäl och är förenligt med god redovisningssed, behöver omräkning eller ändring inte göras. Skälen för detta ska anges i not (KRL 5:6).

... I samband med uppskrivningen av finansiella anläggningstillgångar skall det i en not lämnas upplysning om storleken på det uppskrivna beloppet (KRL 6:6).

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.

För posterna i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar och skulder i utländsk valuta skall det anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till svenska kronor. Uppgifterna enligt första och andra styckena får lämnas i not (KRL 6:12).

Utöver KRL:s krav ställer RKR:s rekommendationer krav på tilläggsupplysningar. Flera rekommendationer hänvisar till Redovisningsrådet för publika företags rekommendationer, vilka oftast har omfattande krav på tilläggsupplysningar.

Vi bedömer att årsredovisningen i huvudsak lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning, dvs att följande anges på ett strukturerat sätt:

- Tillämpade redovisningsprinciper. Varje särskild redovisningsprincip som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Tilläggsinformation som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer.

3.6 Intern kontroll

Inom ramen för årsredovisningsgranskningen har vi genomfört en verifikationsgranskning. Granskning har skett av 100 verifikationer (ca 2 %), av 6 048 på årsbasis. Detta för att följa upp verifikationsmaterialets standard och periodisering av kostnader och intäkter.

Vi har även följt upp återrapporteringen av den fastställda planen för intern kontroll 2008.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att verifikationsmaterialet håller en god standard samt att periodisering av kostnader och intäkter sker på ett tillfredställande sätt.

Med anledning av vår granskning av ansvarsutövande har förbundsdirektionen 2004-09-17 fastställt ett reviderat reglementet för intern kontroll, budgetansvar och attester. Utifrån detta fastställs årligen inriktningen på de planenliga kontrollerna.

En återrapportering av planen för intern kontroll 2008 kommer att ske på direktionens sammanträde 2009-03-20. Enligt fastställt regelverk ska återrapportering av planen ske på direktionens februarisammanträde, bl a för att materialet ska vara tillgängligt vid bokslutsgranskningen. Enligt uppgift har endast marginella avvikelser noterats vid de genomförda kontrollerna.